

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam.

119. szám.

Előfizetési ár helyben: egy óra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy óra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Péntek, október 18.

Az igazság utban van.

Írta: Buzs Barna.

Amiért a legduhösebben kiabálnak a felbérelt munkapárti lapok, az nekem a legbecesebb és legbiztatóbb jelenség ebben a mi zürzavaros korszakunkban: az összes magyar ellenzéki partoknak s a munkásnépnek a nagy küzdelemre való testvéri kéziogása.

K vételes nagy időknek, hatalmas nemzeti fellángolásoknak szokott az jellemző künete lenni, hogy elsimulnak az osztálykülönbségek, leomlanak a társadalmi s vagyoni válaszalak s a sokféle törekvés, a sokféle, gyakran ellentétes párt, osztály, irány mintegy telőlvad összeforrad egy nagyobb, magasabb közös egységben, egy minden külön cél felett álló közös nagy cél szolgálatában. Olyankor van ez, mikor téltenségből ki-mozdul s egy-egy nagy lépéssel tör előre a nemzetek történelme. A történelem szármacsapásai azok, amik a mindennapos élet gazdasági s társadalmi válaszfalait egy időre ledöntik; a történelem lelke az, ami megmozdul az emberekben s a mindennapos törekvéseken és ellentéteken felül emel őket.

Nem is tudok más ilyen korszakot a mi nemzetünk szomorú történelmében mint az 1848-as idők s ezeket a mi mostani napjainkat. 1848-ban a magyar nemesség szabadította fel a magyar jobbágyságot, 1912-ben a magyar főúri világ s a magyar középosztály legjobbjai követelnek választójogot a magyar nép számára.

1848-nak legszebb jelképe Wesselényi gyöngyűri szobra. Lelép közjogi magaslattól a magyar főúr s testvéri kezét nyujta a magyar jobbágy-nak. Mintha ez a szoborkép elevenült volna meg ma is. Magyar főurak állanak a magyar nép előtt, kezét fogva, testvéri harcra szövetkezve a munkások vezérével.

Szórhatják a sarat, onthatják az

epét erre a jelenetre a megfizetett újságok: mégis ez a kép a magyar nemzet jobb jövője. Ha lehet még jövője ennek a megmérgezett lelkű nemzetnek, az a jövő csak innen fakadhat.

Az erkölcsi romlás legmélyére jutottunk. A Tisza-méreg átjárta már ennek a nemzetnek szervezetét egészen. Látjuk az eredményt: vereség, nyomorúság, szégyen és megaláztatás mindenfelé, minden lépten-nyomon. A vesztegetésből, erőszakból, pelinkából született parlamenti többség utaltatos alázkodással teljesíti Bécs minden parancsát, itthon pedig erkölcsi tekintetet nem ismerő lelketlenségével erőszakoskodik. A nemzet jogainak, önérzetének árnyékát sem tudja megmenteni Bécs előtt. Alig pár napja fogadkozott, hogy több terhet nem vállal már a nemzetre s most védekezés nélkül szavaz meg nehéz új százmilliókat. Minden szava, minden lépése szégyen és romlás a nemzetre. Működése nyomán ijesztően terjed mindenütt a meggyőződés megtagadása, a lelkek áruba bocsátása. Megdőbbségek hatalmasodnak el a nemzetek halála, az erkölcsi rothadás.

Csak egy segíthet már! Az általános választójog s a titkos szavazás. Ez az utolsó reményesség, ez az egy, ami még megmentheti ezt a megrontott, szerencsétlen nemzetet az erkölcsi elsüllyedéstől.

A béke felé. Megtörtént az olasz-török békekötés.

A török-balkáni háborúnak már van győztese: Olaszország. Amit fegyverével elérni nem tudott, elérte a balkáni bonyodalommal: a svájci Ouchyban a török s az olasz meghatalmazottak tegnap aláírták az előzetes békeegyezményt, melyben Tripolisznak s Lybiának birtoka az olasznak jut, teljes szuveréniséggel s Törökország kötelezi magát, hogy az odaváló arabokat ennek elismerésére s fegyvereik letételére hívja fel, — a

szultánnak csak vallási főnöksége marad meg e földeken, azonkívül a török birodalom pénzbeli kárpótlást kap területi veszteségeiért s az olasz nagylelkűen visszaadja neki az égei szigetecskéket, melyeket a tripoliszi háború rendjén megszállott. Ez nagy nyereség Olaszország számára, kivált az éppen nem szerencsés fegyveres mérkőzés után, melyben az ő két karjának ereje sem, birt nyomósabban a törökkel, ki pedig mintegy csak a balkeze kisujjával védekezhetett ott messze, tengeren túl, hajóhad nélkül, míg a szárazon az egyiptomi angol uralom zárta el előle a csapat-, fegyver-, az élelmiszerszállító utat. Még így is kérdés, hogy a tripoliszi arabok egyre-kettőre meggyugszanak-e Allahnak a kalifától képviselt akaratában mely az ő igazhívó röldjüket így juttatja keresztény kézre. Mindazonáltal Olaszország megkönnyebbülten lélekezhet fel, s most, a dolgok szerencsés végén, az ember még kevésbé fojtathatja el abbeli érzését hogy Olaszország egy kicsit korrigálta is ezt a szerencsét, vagyis volt némi hátmögőbitése azokban az albán-, macedon- és bolgár-, azokban a balkáni lázadásos és háborús mozgalmakban s kitalakulásokban, melyeknek nyomása aait a török most annyi mindent odaad, hogy, mint Gretchen mondja Faustnak: már alig van mit többet odaadnia.

A megkönnyebbülés s hája azonban nemcsak olasz keblekből röppen el. Európa népei számára ez a fordulát valóságos arzenetes családi esemény. Mert mint ahogy nyilván olasz makhinának is volt része a mostani balkáni sorakozásban: ennek megfelelően a balkáni kis királyságok is számítottak a török birodalomnak az olasz felé való lekötöttségére. A görögökről, például, nyilvánvaló, hogy bármily tisztességes lengeri erőt is képvisel a töröknek tengeri erejével szemben erősen számba vette az olasz hajók segítségét. Ez most elmarad és, hacsak Albániában nem remél valamit az olasz, (amíhez azonban világháború nélkül aligha juthatna viszont mostani veresztettségében s lénytelenségében ilyesmivel aligha siet), elmarad általában az olasznak egyenes vagy kézen-közön át való segítése. Sőt nagyon úgy fordulhat, hogy Olaszország, melynek most csend, rend és béke kell, hogy foga törte nélkül megrághassa, lengelhesse és megemészthesse, amibe egyelőre csak beleharapott: hozzá fog szegődni ahhoz a francia akcióhoz, mely mögött s a törökbirodalomnak bár szintén békés hajlandóságaihoz képest mégis a legerősebb és legigazibb békevégny rejtőzik. Ezzel na-

gyot enyhül a balkáni feszültség s talán a balkáni kis királyságoknak tulajdonosan megnöti taraja is lelohad. Most, az olasz-török béke megkötése után, a balkáni háború dolga úgy fest, hogy világháború nem igen lesz belőle, sőt talán maga a balkáni mérkőzés is elmarad. Vagy ha nem: mindenesetre hamar megtörténik, gyorsan végbemegy, s a balkáni országcskák hamar érik el, ha mindenáron ezt akarják s enélkül nem tudnak megnyugodni: hogy a török elverje őket.

A gyöngyélet megkezdődött.

Bevonulnak a regruták.

Aki figyelemmel kísérte városunk legutolsó napjának utcai életét, az egy új, egy cifra sugarat vett azon észre. Feszés, öntelt léptekkel mérték végig az utcákat ujonnan uniformisba bújtaott önkéntesek, oly elegánsan, snájdígul jártak és fixiroztak, mintha kacérkodó bekréták.

Mára még zajosabb lett a katonai élettől az utca képe. Vig nótázás, jókedvű kurjongatások figyelmeztették az embert örömtől duzzadó csoportokra. A laktanyák felé haladtak, egymás karjaiba kapaszkodva, fel-emelt kalapokkal. Egykedvűen énekeltek le a jó ismert katonadallamokat. Az ember megáll, nézi szemük villogó fényét, vagy mozdulatuk beszédes némaságát.

Nézi mindaddig, míg el nem tűnik a kaszárnyák hatalmas tömegében.

**Ügyes, megbízható
fiatalember üzletszer-
zésre magas jutalékkal
azonnal felvétetik la-
puk kiadóhivatala ré-
szére.**

Az őszi idény beálltával ajánljuk Szabó Miklós

férfi-, fiu- és gyermekruha nagyruházat Debreczen Piac-
utca 19. (az Alföldi tak. szemben), hol az összes őszi férfi-
és fiuruhák, fejtők, raglánok, télikabátok stb. stb. a legfino-
mabb és legjobb minőségben a legolcsóbb szabott árak mellett
szerezhetők be. **Telefon 10-64.**

Szerbia hadat üzen. Örüljetelek debreceni csizmadiák.

A háboru most már áll, csak még éppen az öldöklés nem kezdődött meg. A mai napon teljessé lett a szakítás a balkáni államok és a porta között. A porta tekintetbe sem akarja venni azt a jegyzéket, amit a balkáni államok hozza intéztek, teleltre sem tartja érdemeseknek azokat, sőt kövelelődző hangjuk miatt a nagy hatalmak utján huszonnégy óra alatt elégtételt fog kérni miattuk. Tehát még huszonnégy óra, ennyi idő kell ahhoz is, hogy Szerbia és Bulgária megkezdhesse a harcot, és — akkor vérben fog fürödni az egész Balkán.

Zimonyból táviratozzák: A török követ ma este elhagyta Belgrádot és Zimonyba költözött, a honnan holnap Budapesten, Bukaresten és Konstantinápolyba utazik. A háborút proklamáló falragaszok már elkészültek. Holnap Szerbia megüzeni a háborút.

Tehát pár óra csak és a fegyverek, amiket oly régóta élesítenek már, össze fognak csapni és a század leg nagyobb eseménye kezdetét veszi.

Mert a háboru célja nem merül ki egy pár piciny balkáni államokának területi törekvéseiben, sokkal nagyobb momentum előtt áll a világ, mint egy balkáni háboru, egy leirhatatlan vérengzés előtt.

Nincs válasz a jegyzékre.

Konstantinápolyból jelentik: A kormány elhatározta, hogy a balkáni államok jegyzékére nem válaszol.

Konstantinápolyból jelentik: A török kormány az itteni nagyhatalmak utján 24 óra belül elégtételt fog követelni a Balkán-államoktól, amiért közös jegyzékükben megsértették Törökországot.

Az olasz-török békekötés.

Az olasz és török delegátusok tegnap este hat órakor Ouchyban aláírták a békeszerződés tervezetét. Ezt a megállapodást rövid időn belül követni fogja a szerződés végleges megkötése. Kiamil pasa fogadta a Daily Mail képviselőjét, akinek a következőket mondta a békekötés részleteiről:

1. Tripolisz és Kyrenaika egy tartománynak tekintendő.
2. Olaszország szuverenitását Törökország elismeri.
3. A szultánnak a tartományban képviselője lesz, az igazságszolgáltatás jogával felruházva a mohamedánok felett. Erre az állásra Somsed Eddin volt teheráni követet nevezik ki, akinek egyiptomi mintára bennszülött bírák lesznek alárendelve.
4. Törökország csapatait azonnal visszahívja.
5. Olaszország a megszállott szigeteket kiüríti.
6. Flottája elhagyja az aegai tengert.
7. Az arabok pacifikálása Olaszországban a dolga.
8. Olaszország nem fizet kárpótást egy összegben, hanem csak évi ratákban, melyeknek a nagyságát még nem állapították meg.

Olaszország a többi hatalmakkal együtt mindent el fog követni, hogy a balkáni háborút mielőbb befejezzék.

Újabb hadüzenetek előtt.

Szofióból jelentik: A török ügyvivő tegnap este közölte Gesov miniszterelnökkel, hogy kormányától megbízást kapott, hogy a követség személyzetével Szófiát elhagyja. — Kérte utlevelét és annak az időpontnak a meghatározását, hogy mikor utazhatik el. Azt íszki, hogy az ottomán követség tagjai ma este a Caribodon át elutazhatnak. A minisztertanács ma el fogja határozni a konstantinápolyi bolgár követ visszahívását.

Konstantinápolyból jelentik: A görögországi török konzulátusok utasítást kaptak, hogy aggják el Görögországot.

Szalonikiből jelentik: A szerb főkonzul levétette a konzulátusi épületéről a szerb címet. A főkonzul a legközelebbi Lioyd hajóval elutazik.

Ma megy el az ultimátum.

Belgrádból jelentik: Ma megy el az ultimátum Konstantinápolyba. A szerb kormány az ultimátumban 48 óra belül választ követel és kijelenti, hogy ha a kiűzött idő alatt a felelet nem érkezik meg, akkor meg fognak dördülni az ágyuk. Szerbia és Bulgária előreláthatólag holnap, de legkésőbb pénteken megkezdik az elenségeskedést.

Skutari kapitulált.

Konstantinápolyból jelentik: A portához táviratok érkeztek, melyek szerint Skutari kapitulált a montenegróiaknak. Ez a hír a portán leirhatatlan rémületet keltett, de egyelőre bíznak abban, hogy nem rell meg a valóságnak.

Visszavert montenegrói támadás.

A «Daily Telegraph» a montenegrói csapatoknak a szandzsákban való operációjáról a következőket jelenti: Tizenegyedikén a montenegróiak át lépték a határt és megszállták Akova helységet, amelyből a két századból és néhány önkéntesből álló őrség rövid ellenállás után visszavonult. A montenegróiak a helységben nemzetségre és vallásra való tekintet nélkül lemészárolták az összes öreg embereket, asszonyokat és gyermekeket. A kegyetlenkedések láttára a törökök újból megtámadták a montenegróiakat és heves harc után kiűzték őket Akovából.

Modern és a legjobb
Villamos
berendezések

rendelje meg

PÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168

gyári telefon 816.

Tanuló felvétetik.

Csizmamegrendelés a bolgár hadseregnek

Debreceni csizmadiák, örüljetelek, mert öröm éli a nához! A bolgár Hitelbank igazgatója és főtitkárja ma Debreczenbe érkeznek, hogy nagy megrendelést tegyenek a bolgár hadsereg számára a debreceni csizmadiáknál.

Gyuláról ugyanis a következőket jelentik: Polakovets Lajos, a bolgár Hitelbank igazgatója és Styranoff Trakó Adám főtitkárja Szófiából tegnap délután Gyulára érkezett és a csizmadiáknál készletben levő 2000 pár csizmat vásároltak a bolgár hadsereg részére. Ezenkívül a bérszövetkezet kötelekébe tartozó 280 csizmadival szerződést kötöttek 10.000 pár csizma szállítására, melyből Gyulán átvéve hetenként 1500 pár csizma szállítandó. A bolgárok a csizmat oly árban veszik, mint a közös hadsereg mozgósítás esetén fizetne. A megbízottak Temesvárott hasonló megrendelést tettek. Gyuláról Debreczenbe mentek csizmavásárlás végett.

Harctéri tudósítások a kávéházból.

Hoffmann ur, a kitünő elbeszélő megjelent a kávéházban és a háborúról a következőket adta elő:

— Bömbölnek az ágyuk, vehemens harc folyik. A malisszorok elfoglaltak egy montenegrói magaslatot.

— Honnan tudja — kérdezte a főpincér Hoffmann urat, akihez veszedelmesen közeledett októberi szám lájával.

— Szikratáviratot kaptam.

— Hogy történt ez? — kérdezte mindenki kíváncsian Hoffmann.

A kitünő elbeszélő kivette szomszédja szájából a szivart és tovább szivta.

— Ugy történt — mondotta, bodorhusz filléreseket eregetve egyik barátja zsebéből a saját erszényébe, — hogy tegnap találkoztam Rozgonyival, a konstantinápolyi vesekövettel s megkértem tőle azt az öt koronát, amit két évvel ezelőtt kölcsön adtam neki.

— És megadta?

— Igen, megadta. Előbb jobbról, azután balról adtam meg neki.

— A szikratáviróról beszéljen, — harsogott egy vendég.

— Hiszen ott tartok... Rozgonyi eltagadta az öt koronát. Erre adtam neki két pofont, hogy a szemei is szikráztak. És ezekből a szikrákból kaptam a távirati hírt, hogy Gorgonzolánál a montenegrói sereget Comberti tábornok egy óráig tartó szobafüzzel visszaverte.

A főpincér idegesen közeledett Hoffmann ur kabátja felé, de Hoffmann zavartalanul folytatta:

— Beszéltem egy montenegrói főpincérrel, aki tíz koronával tartozik...

Az egész kávéház nevetett és Poszlovicz ur, a «Badog Kávéház» főpincére, aki Hoffmann kabátja után nyúlt, szintén nyílallást kapott a nevetéstől, úgy hogy ezúttal sem akasztotta le a kitünő elbeszélő kabátját.

Hoffmann ur folytatta:

— Attól hallottam, hogy Nikita kihallgatást adott a hadüzenet után, úgy történik, hogy nációdeles kis házikója előtt leült egy kőre szalmára és a jelentkezők között kiosztatott egy pakli kártyát és a kártyák sorrendje szerint járultak eléje a nép emberei.

— Adj nekem egy kést, Nikim, szót az első montenegróinál.

— Minek az neked? — kérdezte Nikita.

— Le akarom vágni az alvó török fejét.

— Marha! — törmedt rá Nikita — mit csináljak én egy török fejével? Hozzál nekem egy malacfejet citrommal, akkor odaadom a késemet.

SZINHÁZ.

1912. okt. 17-én, csütörtökön:

A) bérletben:

ÉN VAGYOK A NÉNI.

Angol bohózat 3 felvonásban.

«Én vagyok a néni.» Ilyen cím alatt adta elő a debreceni színtársulat a Nemzeti Színház régi jó repertoárjából való «Charlie néni» cz. kevés vízet zavaró bohózatot. A darab igazán nem érdemes arra, hogy kritikát vesztessünk rá, azt azonban nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy az ilyen «premiereknek» egyáltalában nem van gyuonk barátai Debreczennek elsórangú színházi városnak kellene ma is lenni és ezért nem volna szabad az igazgatóságnak ilyen «trükkökhöz» folyamodni, hogy egy régi darabot «premier» gyanánt hozzon színre — egyszerű címváltoztatással.

A színtársulat vigjátéki együttese különben a legkitünőbbet produkálta: Bérczy Ernő különösen uralta a helyzetet, de pompás alakítást nyújtottak Kassai, Lévai és Szabó Gyula is. A darabot szokatlan üres ház nézte végig, (már t. i. a debreceni «felt házakhoz» viszonyítva.) A rendezésről is el kell ösmernünk, hogy minden lehetőet elkövetett a darab sikereért.

Heti műsor:

Pénteken: K's gróf, operett. B) bérlet.

Szombaton: Sasfők, verses darab. C) bérlet.

Vasárnap délután: Asszonyfő operett. Mérsékelt helyárrakkal Bérletszünet.

Estc: Limonádé ezredes, énekes vigjáték. Lidonság. Kis bérlet.

SZINHÁZI HIREK.

Aranyossy Nusí, társulatunk újszabrettje e hó 20-án, vasárnap mutatkozott be a «Limonádé ezredes» premierjén. A «Limonádé ezredes», mely a szezon egyik sláger-darabja lesz, már készen áll. Borbély Lili, H. Serfőzy Etel, M. Torday Erzs, Székely Gyula, Szabó Gyula, L. Farkas Pál mind kitünő szerepekhez jutottak. A láncokat Perczel Karola tanította be. A rendezést Irmay Béla nagy ambícióval végzi. Ez előadásra már ma lehet jegyet váltani.

A kis gróf. A mult idény egyik legkedveltebb operettje holnap, pénteken kerül színre. A szereposztás részben a régi maradt. Zilahyné S. Vilma, Borbély Lili, Szabó Gyula, (ki Zápolyát játsza), L. Farkas Pál, Kaszay Károly.

Színész-közzgyűlés. Tegnap kezdődött ez a rendkívüli közzgyűlés, a melyet tudvalevőleg szintársulatunk kezdeményezésére hívtak egybe. — Szintársulatunkat a közzgyűlésen Kemény Lajos, Szilágyi Ernő és Láng Lajos képviselik.

Az uzsora.

(Egy nagyfontosságú lépés. — A debreceni pénzpiac uzsorásai)

Nagyfontosságú lépésre határozta el magát dr. Fabó Zoltán, a szatmári kir. ügyészség vezetője, aki felhívja az adósokat, hogy 8 százaléknál magasabb kamatot szedő bankokat jelentsék fel azonnal, amelyek ellen aztán az ügyészség hivatalosan eljár.

A Fabó Zoltán felhívásából kiemeljük a következő nagyon fontos részét:

— Kérdem az, hogy a pénzpiac az uzsorától megszűntessék. De a magánfél érdeke is, hogy az uzsorások a bíróság elé állítsanak, mert az uzsora miatt elítéltek a bíróság arra is kötelezi, hogy a sértett félnek a 8 százalékos felül haladó kamatokat visszafizessék. Kiemelni óhajtom még, hogy különböző alcímeken szedett összegek, u. m. irásdíj, nyomtatványdíj, jutalék, közvetítési díj, stb. szintén a kamatok fogalma alá esnek és a kölcsön használatát után, habár különböző címek alatt szedett díjak, együttesen sem haladhatják felül a törvényben megszabott határt, a 8 százalékos. Ott pedig, ahol a kamatnak tekintendő szolgáltatások ezt a határt jelentékenyen túlhaladják (12—13 százalékos), a büntető eljárás megindítása teljesen indokolt.

Ugyancsak bátor ember a szatmári ügyészség vezetője, hogy a mai viszonyok között ilyen hangon beszél; a példabeszéd mindenestre dicsegetéreméltó; mert bizony Debrecenben sem szednek sok helyen kevesebb kamatot, mint Szatmáron.

A pénzpiac rossz helyzetével ugyanis a pénz természetesen megdrágult. A bankok is drágábban kapták a pénzt, de ez nem azt jelentette náluk, hogy mikor az az áru, amivel ők kereskednek, megdrágult, — ezt az ő üzletük érezze meg. A bankok a pénz drágaságát áthárították ügyfeleikre s így — bármilyen rossz is a pénzviszonyok — a bankok ezidei mérlege ezt egyáltalán nem fogja megérezni.

Van olyan pénzintézet, a melyik most 7, sőt tudunk olyanról is, a melyik 8—9 százalékra kap pénzt. De a bankok ilyen körülmények körülmények között nem szállították lejjebb azt a vár percentet, amit nyerni a pénz már megszoktak és így a felek 12—13 százalékos fizettek kölcsönök után.

Természetes, hogy ez sem vonatkozik minden pénzintézetre, mert nagyon sok debreceni pénzintézet ettől megkímélte üzletleit, de igen sok bank van, amely a kamatszámításban egyáltalán nem tartott mértéket.

Az ilyenajta intézetekre vonatkozik Fabó Zoltánnak, a szatmári kir. ügyészség vezetőjének az a felhívása, amelyet most bocsátott ki a tárgyban. Bárcsak találna minél több követőre, ahol szükség van rá, ez az emberséges, bátor lépés.

HIREK.

A városokról.

A magyar törvényhozásnak évtizedeken keresztül mostoha gyerekei voltak a magyar városok. A kiegyezés után hosszú ideig — mondhatjuk napjainkig — törvényhozás, kormány és társadalom fővárosunk világvárossá fejlesztésén fáradozott és a vidéki városokat teljesen elhanyagolták. Mint valamikor a római birodalomban Rómába: nálunk minden ut Budapestre vezetett, a vasutak ide futottak be, Budapestet koncentrálták az ipart, kereskedelmet, gyárakat, intézeteket, irodalmat, művészetet, tudományt, iskolákat, hivatalokat. Budapestről nagyját nélkül elmondhatjuk, hogy az egész nemzet véréteke árára lett naggyá, lett világvárossá. Ma tündéri fényben uralkodik a Duna két partján a főváros, tőle 10—20 kilométernyire azonban már kellő számú népiskola nélkül küzködő, idegennyelvű községeket és imni-olvasni nem tudó férfiakat találunk.

A főváros nem igen szolgálja vissza azt a sok áldozatot, melyet az egész nemzet a fővárosért hozott.

Az élelmiszerdrágaság és lakásuzsora eredménye az, hogy Budapest minden mesterkélt centralizmus dacára nem fejlődik már oly rohamosan mint az előző években; sőt a kivándorlás a közeli vidékre napról napra erősebb.

A vázolt jelenségek önkéntelenül a vidéki városok felé terelik a nemzet figyelmét. A vidék ivárosok évtizedekig magukra hagyatva, mostoha viszonyok között is fejlődtek, előrehaladtak s amellett majdnem egészen megmagyarosodtak, a magyarság fellegváráivá, erősségeivé lettek.

Ma már a városok 80—90 százaléka nyelvben és érzésben magyar. Ezeket a vidéki városokat erősíteni, vidéki szürkeségükből kiemelni: elsőrangú nemzeti érdek.

A vidéki városokat kulturális központokká kell fejlesztenünk, hogy egy-egy nagy vidéknek irányítói, nevelői legyenek. A felállítandó egyetemek ezt a célt szolgálják. De ez még csak az első bátorítatlan lépés. Ha majd a vidéki városok a tudomány, az irodalom, a színművészet és képzőművészetek hajlékaivá válnak, ha majd a vidéki sajtó kiemelkedik jelenlegi szürkeségéből, akkor ezek a vidéki gócpontok az egész nemzetre nevelő, átalakító hatással lesznek és életre ébresztenek igen sok, ma még szunyadó erőt és energiát.

— **Repülőnap Debrecenben.** E hó 20-án, délután 3 órakor tartja meg a Nyulason a repülőnapot a Teleky gróf elnökelete alatt álló társaság. A repülőnap eseményei elé rendkívül nagy érdeklődéssel tekint mindenki, mert azon oly kiváló aviatikusok vesznek részt, mint Illner Károly, a bécsi-újhegyi pilóta-iskola igazgató-tanára, Steinschneider Lili, az első magyar női pilóta, Lángi Antal hadnagy sajtó szerkesztésű biplánjával és Kassalakov Vladimir, a Debrecenben is ismert orosz

— **Kérelem.** Az ungvári kir. kat. főgimnázium 1913. június 11-én fogja ünnepelni országos ünnepek keretében fennállásának háromszázados jubileumát. A rendező-bizottság ez alkalomból összeakarja állítani az intézet egykori, jelenleg még életben levő növendékeinek névsorát. Akiknek tartózkodási helyét sikerült megtudnia, azoknak a rendező-bizottság már megküldötte a jubileumra vonatkozó felhívását. A bizottság ezután kéri az intézet azon egykori növendékeit, akik e felhívást még mind-ezideig nem kapták meg, tudassák pontos címüket az ungvári kir. kat. főgimn. igazgatóságával.

— **Zab- és kenyérszállításra** írt ki pályázatot a kassai III-ik honvéd hadbizottság. Pályázatok okt. 21—23-ig adandók be. Bővebb felvilágosítás a debreceni kereskedelmi és iparkamaránál nyerhető.

— **Állat az emberben.** Brutális merénylet híre jutott ma az ügyészséghez. Derecske községben egy bádógos segéd erőszakot akar elkövetni egy serdülő, 10 éves lányka ellen. A vad, minden nemesebb emberi érzést felháborító s az emberi az emberben megutáltató eset részletei a következők: Szecső Antal derecskei lakos f. hó 14-én délután 10 éves kis leányát a boltba küldte. Az utcán a kis leány B. Gy. bádógos segéddel találkozott, aki a kis leányt magához szólította s valami ürügy alatt egy közeli udvarba vitte, ahol senki sem tartózkodott. Itt a kis leány minden ellenkezése dacára olvonszolta a ház padlására, ahol leteperte. A kis leány sikoltozását azzal akarta megakadályozni, hogy durván kétszer fejből, majd egy husz fillérrrel akarta halgatásra bírni. Szerencsére a közeli templom tornyából a padlás ajtaján át látta az esetet a sikoltozásra figyelmessé vált toronyőr, aki aztán a tanítóval együtt a helyszínre rohant. A bádógos segéd ezt észrevéve, elmenekült, a remegő kis leányt pedig visszavitték szülei házához. Szecső Antal ma megtette a feljelentést az ügyészségen, ahol a 20 fillérest is átszolgáltatta. Az állatias merénylő ellen az ügyészség az eljárást folyamatba tette.

— **A Nemzeti-kávéházban** (vasutal szentben) ma és minden este nő zenekar hangversenye.

— **A tiszt kölcsöne.** Szegedről jelentik: A szegedi hadbírósg becsületügyi választmánya eljárást indított egy szegedi huszárnadnagy ellen, aki Tonkovics Klára Szabadka-utcai leánytól pénzt kért kölcsön. A hadnagy még júliusban egy gyanús üzelméről híres üggyökkel megjelent a leány lakásán és 500 koronát kért tőle, azzal, hogy 800 koronát ad helyette. Tonkovics Klára azt válaszolta, hogy hajlandó kölcsön adni, de csak egy ügyvéd jelenlétében. A hadnagy ebbe is belement volna, de még sem lett semmi a kölcsönből, mert rögtön kellett volna a pénz, a leány pénze azonban a postatakarékpénztárban volt, ahonnan csak nyolc nappal a felmondás után kapta volna ki. A különös körülmények között végbement kölcsönkérés egyik szabadkai lap hirdása folytán nyilvánosságra került s ezért indította meg a hadnagy ellen a hadbírósg az eljárást. Ennek során a huszártiszt azzal védekezett, hogy ő kért ugyan kölcsön Tonkovics Klárától 500 koronát, de nem tudta, hogy utcai leány. A hadbírósg elfogadta ezt a védekezést és a hadnagyot a napokban kihirdetett ítéletével felmentette a vad alól.

— **Ma és a következő napokon** a Magyar Király-kávéházban Vágó Valéria k. a., országos zeneakadémist végzett hegedűművész zeneestélyt tart. Számos látogatást kér: Beke Emil karmester.

— **Makulaturapapíros olcsón kapható a kiadóhivatalban.**

A szerkesztésért felelős Voith György.

Az Odol, mint ismeretes, azon szájvíz, mely a fogromlás okai ellen biztosan küzd. Aki az Odolt következetesen alkalmazza, az a mai ismeretek szerint a legjobb fog- és szájápolást végzi.

A Főlérs legszebb részén

modern portállal bíró

üzlethelyiség

kiadó,

esetleg a berendezés

eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra.

NAGYENYED-RE
Alsófehér m.

Gyümölcsfaesemetek
sétányfák, díszcserjék, tülevelűek, kerítésnövények, boggyógyümölcsök stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK
(elsőrendű áru) európai és amerikai szőlőgyökerezéssel. Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Szőlősgazdák

és

szőlőtelepítők figyelmébe!

Aki szőlőjét újra akarja telepíteni,

Aki szőlőoltványt akar rendelni.

AKI gyümölcsfát, rózsafát óhajt ültetni —

kérjen oktató díszárjegyzéket az alábbi címről:

Transylvania Szőlőtelepítő Vállalat

Maros-Vásárhely,

Dr. Gecse Dániel-utca 39. szám.

Amerikai Partí Aruház

Hatvan-utca 20.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Egy vidéki banknál elzálogosított árukat 50%-al a beszerzési áron alul vettem meg és árakat alábbi olcsó áron ajánlom a n. é. vevő közönségnek.

Finom zefir férfi ingek	K 2.50-től
Finom fehér " " "	" 2.— "
Férfi gallérok	"—18 "
" sapkák	"—50 "
Fü és leány szalmakalapok,	"—30 "
Finom női batist és zefir	
blousok	" 2.— "
Finom női selyem blousok	" 3.— "
Férfi nadrágtartók	"—50 "
Kész pongyvlák minden	
kivitelben	" 4.30 "
2 méter szerb vászon	"—22 "
Selyem sálak minden elfogáható	

árért.

Tisztelettel Löwenheim Albert.

Apró hirdetések.

Levélbélyegeken is lehet az apróhirdetések árát mellékelni. A kiadóhivatal fenntartja magának a szövegváltoztatási jogot oly hirdetésekkel szemben, melyek megjelenését kizárja a hirdetés tartalma, értelme. — Tudakozódásokra készséggel adunk felvilágosítást, ha a válasza szükséges levélbélyeget mellékelik. Minden hirdetésre ingyen ad fölvilágosítást a kiadóhivatal s hirdetésekét kívánatra díjtalanul szerkeszt.

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi, fü öhényre vagy öhök, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

OLCSÓ és jó órák, ékezetek legolcsóbban szerezhetőek be Gasparik Ádám órák és ékezeteknél Debrecen, Hunyadi utca 12. Ugyanott óraajánlatok legolcsóbban eszközölhetők.

Gondolja meg

minden hirdető gazdálkodó, kereskedő, iparos, egyszóval mindenki, aki az újság hirdetései rovátát igénybe veszi

és hirdessen

olyan újságban, melynek hirdetései olyan feltűnően vannak szedve, mint az

Uj Debreczen

városunk és egész Hajdúvármegye egyedüli délután megjelenő napilapjában. Csak ott hozhatja meg a hirdetés a kívánt eredményt, hol az igényeket oly kielégítő szövegezéssel és szedéssel jelentetik meg, mint az Uj Debreczen

napilapban.

HIDVÉGER ANIÁL : Foglalkozik az összes bankügyletekkel
bank és váltóüzlete
Debreczen, Deák Ferencz-u. 13. sz.
TELEFON 416. szám.

Lapkihordó asszonyok lapunk kiadóhivatalában felvétetnek.

Vendéglő bérlet.

Bikszád gyógyfürdőben az ugynevezett

„Kisvendéglő“

az ottan egész éven át gyakorolható

italmérési joggal

egymás után

több évre kiadó.

Pályázhatnak e szakmában gyakorlott, de különösen jó magyar konyhát tartó vendéglősök. :- :-

Feltételek megtudhatók:

Bikszád gyógyfürdő igazgatóságánál.

Tisztítsd csak

Globus

(Tisztító kivonattal)

a világ legjobb fémtisztítószeré